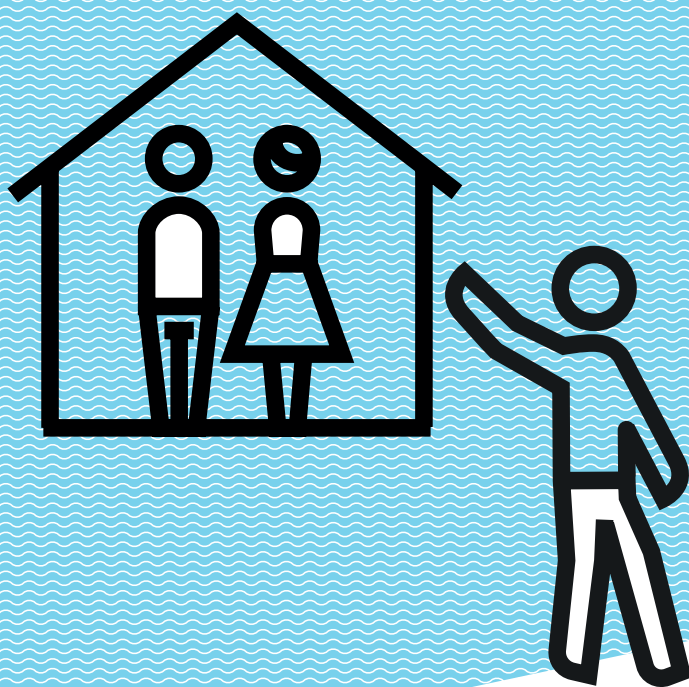

Vlaanderen
is sterk in cijfers

RAPPORT STATISTIEK
VLAANDEREN, 2021/2

VERANDEREN VAN HUISHOUDPOSITIE IN HET VLAAMSE GEWEST: VERLATEN VAN EN TERUGKEREN NAAR HET OUDERLIJKE HUIS

MARTINE CORIJN & JAN PICKERY

VERANDEREN VAN HUISHOUDPOSITIE IN HET VLAAMSE GEWEST

VERLATEN VAN EN TERUGKEREN NAAR HET OUDERLIJKE HUIS

INHOUD

1	GEGEVENS EN METHODE	7
2	BIJ OUDER(S) WONEN	9
2.1	Bij ouder(s) wonen: evolutie 2000-2020	9
2.2	Bij ouder(s) wonen op 1.1.2019	9
2.3	Niet meer bij ouder(s) wonen op 1.1.2020	10
3	VERLATEN VAN HET OUDERLIJKE HUIS IN 2019	11
3.1	Hoeveel en welke 18- tot 39-jarigen verlaten het ouderlijke huis?	11
3.2	Hoe wonen 18- tot 39-jarigen na het verlaten van het ouderlijke huis?	12
3.3	Veranderingen tegenover 1999	14
4	TERUGKEREN NAAR HET OUDERLIJKE HUIS IN 2019	16
	BESLUIT	17
	LITERATUURLIJST	18

SAMENVATTING

Aan de hand van gegevens uit het Rijksregister wordt geschat dat in het Vlaamse Gewest in de loop van 2019 bijna 74.000 18- tot 39-jarigen het ouderlijke huis verlieten. Dat komt overeen met 13% van de jongvolwassenen die begin 2019 bij hun ouder(s) woonden. Bij vrouwen lag dat percentage iets hoger, bij mannen iets lager. Vrouwen waren op het moment van het verlaten van het ouderlijke huis gemiddeld genomen 24,7 jaar en mannen 25,8 jaar.

De helft ging na het verlaten van het ouderlijke huis samenwonen met een partner. Een derde ging alleenwonen en de overigen gingen met anderen samenwonen. Het

percentage 18- tot 39-jarigen dat op jaarbasis het ouderlijke huis verlaat is nagenoeg gelijk gebleven tussen 1999 en 2019. De leeftijd waarop jongvolwassenen het ouderlijke huis verlaten is de voorbije 2 decennia in geringe mate gestegen. Meer dan voorheen gaat men bij het verlaten van het ouderlijke huis nu alleenwonen of met anderen samenwonen en dus minder met een partner samenwonen.

In 2019 keerden 13.500 18- tot 39-jarigen terug naar het ouderlijke huis. Het ging om iets meer mannen dan vrouwen. Mannen waren op dat moment gemiddeld genomen 27,7 jaar en vrouwen 26,9 jaar.

INLEIDING

In het Vlaamse Gewest stond begin 2020 ruim 1 op de 10 volwassenen officieel geregistreerd als 'kind wonend bij 1 of 2 ouder(s)'. Dit aandeel is de voorbije decennia amper gewijzigd. Gegevens over hoe inwoners van het Vlaamse Gewest wonen op 1 januari van elk jaar worden door Statistiek Vlaanderen ontsloten op www.statistiekvlaanderen.be/nl/bevolking-naar-positie-in-het-huishouden. Er bestaan echter geen statistieken over hoeveel jongvolwassenen in het Vlaamse Gewest jaarlijks het ouderlijke huis verlaten of terugkeren naar het ouderlijke huis. Bovendien is er ook geen informatie over hoe jongvolwassenen gaan wonen na het verlaten van het ouderlijke huis. Gaan ze alleenwonen, met een partner samenwonen of met anderen (bijvoorbeeld vrienden of familieleden) samenwonen?

In dit rapport wordt gepoogd deze lacune op te vullen. De analyse wordt beperkt tot de jongvolwassenen van 18 tot 39 jaar. In 2019 woonde 1 op de 3 van hen bij de ouder(s). Er wordt een antwoord gezocht op de vragen:

- Hoeveel jongvolwassenen en welke jongvolwassenen verlieten het ouderlijke huis in de loop van het jaar 2019?
- Hoeveel jongvolwassenen en welke jongvolwassenen keerden terug naar het ouderlijke huis in de loop van 2019?

De antwoorden betreffen schattingen omdat ze

berusten op een koppeling van Rijksregistergegevens inzake de officieel geregistreerde positie in het huishouden van elke inwoner op 1 januari van 2019 aan de positie op 1 januari 2020. In de realiteit kunnen er meer jongvolwassenen het ouderlijke huis verlaten of er naar terugkeren omdat ze dit niet (meteen) laten registreren.

In deel 1 van dit rapport wordt informatie gegeven over de gegevensbronnen en de gebruikte methode. In deel 2 wordt kort de recente evolutie van volwassenen die bij hun ouder(s) wonen in het Vlaamse Gewest geschetst. Ook de kenmerken van de volwassenen die in 2019 bij de ouder(s) woonden, worden in dit deel kort weergegeven. In deel 3 ligt de focus op het aantal en de kenmerken van de 18- tot 39-jarigen die in de loop van 2019 het ouderlijke huis verlieten. De huishoudpositie die ze innemen na het verlaten van het ouderlijke huis komt hierbij ter sprake. In deel 4 worden het aantal en de kenmerken belicht van de jongvolwassenen die in de loop van 2019 terugkeerden naar het ouderlijke huis. In het besluit vatten we de resultaten samen.

Meer details over bepaalde cijfers, over bronnen en definities zijn ten slotte te vinden in de bijlagen: <https://www.statistiekvlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/SV-HHT-OH-Bijlagen.pdf>

GEGEVENS EN METHODE

Het Belgische statistiebureau Statbel brengt op basis van gegevens uit het Rijksregister elk huishouden in België onder in een welbepaald huishoudtype en kent aan elke inwoner een welbepaalde positie in een huishouden toe (zie Bijlage 1). De 12 onderscheiden huishoudposities omvatten 3 posities voor personen die bij hun ouder(s) wonen: kind bij een gehuwd paar, kind bij een ongehuwd paar en kind bij een alleenstaande ouder, ongeacht de leeftijd van de persoon.

Statistiek Vlaanderen ontvangt jaarlijks van Statbel gegevens van elke inwoner met een unieke code die een koppeling van de gegevens op individueel niveau over opeenvolgende jaren mogelijk maakt. Door een koppeling van de huishoudpositie van elke inwoner in het Vlaamse Gewest op 1 januari 2019 aan zijn/haar huishoudpositie op 1 januari 2020 kan worden berekend hoeveel inwoners en welke inwoners in de loop van het jaar 2019 al dan niet veranderden van huishoudpositie. Voor inwoners die effectief van huishoudpositie veranderden, kan de aard van de verandering worden beschreven.

Bij kinderen die bij ouder(s) wonen is het verlaten van de kindpositie of het wijzigen van kindpositie niet enkel een gevolg van wat het kind doet, maar ook van wat de ouder(s) doen. Binnen een levenslopperspectief staat het idee van 'linked lives' centraal dat stelt dat ouders en kinderen wederzijds verbonden trajecten doorlopen (Elder e.a., 2003). Het uit elkaar gaan en herpartneren van de ouder(s) bepaalt bijvoorbeeld mede de huishoudpositie van de inwonende kinderen. Zo wordt een kind bij een ouderpaar een kind bij een alleenstaande ouder als de ouders uit elkaar gaan en wordt een kind bij een alleenstaande ouder een kind bij een ouderpaar als de alleenstaande ouder gaat samenwonen met een partner. Maar ook het overlijden en de emigratie van de ouder(s) spelen mee in de levensloop van de inwonende kinderen. Zo wordt bijvoorbeeld een kind bij een ouderpaar na het overlijden van een ouder doorgaans een kind bij een alleenstaande ouder. Na het overlijden van een alleenstaande ouder wordt het enige of laatste inwonende kind van die ouder doorgaans een alleenwonende. Het verlaten van de kindpositie, alsook het veranderen van kindpositie, berust dus op een eigen keuze, maar kunnen ook het gevolg zijn van keuzes van de ouder(s) (bijvoorbeeld (echt)scheiding, emigratie) of van een onvrijwillige gebeurtenis bij de ouder(s) (bijvoorbeeld overlijden). Door een koppeling van gegevens van de ouder(s) bij wie het kind woont aan gegevens over overlijdens en emigraties van inwoners kan worden nagegaan hoe de wijziging ontstond.

Om een schatting te maken van het aantal kinderen dat het ouderlijke huis verlaat en er naar terugkeert, worden in deze studie deze gebeurtenissen beperkt tot de 18- tot 39-jarigen. Enkel diegenen die op 1.1.2019 als kind bij de ouder(s) woonden, kunnen in de loop van 2019 het ouderlijke huis verlaten. Enkel diegenen die op 1.1.2019 niet bij ouder(s) woonden kunnen in de loop

van 2019 terugkeren naar het ouderlijke huis. Wijzigingen doorheen de tijd worden kort geschetst door een vergelijking van de veranderingen in de loop van 2019 met deze in de loop van 1999.

Omdat de dynamiek inzake de huishoudvorming en -ontbinding anders verloopt bij mannen en vrouwen worden de resultaten per geslacht gegeven. Omdat het verlaten van en terugkeren naar het ouderlijke huis binnen de levensloop gespreid is over een langere leeftijdsfase worden de resultaten per leeftijdsgroep gegeven. Omdat niet alle kinderen die bij ouder(s) wonen ongehuwd zijn, wordt ook naar de burgerlijke staat van de jongvolwassen kinderen gekeken. De timing van de huishoudvorming en -ontbinding verloopt anders bij personen met een Belgische en een niet-Belgische nationaliteit. Daarom wordt een onderscheid gemaakt tussen Belgen en niet-Belgen. De resultaten worden ten slotte ook opgesplitst naargelang van de woonplaats van de betrokkenen omdat andere patronen kunnen voorkomen in de (groot)steden.

Om het verlaten van en terugkeren naar het ouderlijke huis van de 18- tot 39-jarigen in een breder perspectief te plaatsen, wordt in het volgende deel kort de recente evolutie van volwassenen die bij hun ouder(s) wonen geschetst. Er wordt ook kort ingegaan op de kenmerken van de volwassenen die in 2019 bij de ouder(s) woonden en de mate van verandering van huishoudpositie in 2019 van alle volwassenen.

BIJ OUDER(S) WONEN

De gewijzigde dynamiek inzake het vormen en ontbinden van een huishouden sinds de jaren 1970 ging gepaard met een ander ritme en/of een ander patroon binnen de individuele levensloop (Corijn, 2017; Mortelmans, 2020; Mortelmans e.a., 2011; Pasteels & Mortelmans, 2013; Pasteels e.a., 2013). Twee voorbeelden met een impact op het al dan niet bij de ouder(s) wonen: het uitstel (of afstel) van het huwelijk bracht met zich mee dat sommige jongvolwassenen langer bij de ouder(s) bleven wonen. Het vaker uit elkaar gaan van partners betekende voor sommige jongvolwassenen dat ze na een (echt)scheiding terugkeerden naar het ouderlijke huis.

2.1 BIJ OUDER(S) WONEN: EVOLUTIE 2000-2020

In het Vlaamse Gewest waren in 2020 bijna 639.000 volwassenen officieel geregistreerd als wonend bij hun ouder(s). Sinds 2000 is dit aantal toegenomen met ongeveer 20.000 personen (+3%). Deze toename is veel geringer dan de toename van de totale volwassen bevolking (+13%). Het percentage volwassenen dat bij de ouder(s) woont is met 1 procentpunt gedaald (13% in 2000 en 12% in 2020). Bij de 18- tot 39-jarigen steeg het aantal dat bij de ouder(s) woont sinds 2000 met ruim 10.000 (+2%) tot 580.388 thuiswonende jongvolwassenen in 2020. De totale leeftijdsgroep van 18- tot 39-jarigen zelf daalde in die periode echter in omvang met 4%. Het percentage 18- tot 39-jarigen dat bij de ouder(s) woont is de voorbije 2 decennia met 2 procentpunt toegenomen (31% in 2000 en 33% in 2020).

2.2 BIJ OUDER(S) WONEN OP 1.1.2019

Op 1.1.2019 woonden 642.474 volwassenen (12%) bij hun ouder(s). Iets meer mannen dan vrouwen woonden bij hun ouder(s). Van alle 18- tot 24-jarigen woonde 80% bij hun ouder(s). Bij de 35- tot 39-jarigen betreft dit 5%. Ruim 1 op de 3 ongehuwde volwassenen woonde bij ouder(s). Bij volwassenen met een Belgische nationaliteit lag het percentage dat bij ouder(s) woonde iets hoger dan bij deze met een andere nationaliteit. Buiten de centrumsteden woonden volwassenen iets vaker bij hun ouder(s) dan in de Vlaamse centrumsteden.

Bijna 3 op de 4 volwassenen die in 2019 bij de ouder(s) woonden, woonden bij een ouderpaar. Iets meer dan 1 op de 4 woonde bij een alleenstaande ouder. De groep volwassen 'kinderen bij ouder(s)' omvatte iets meer mannen (57%) dan vrouwen. Bijna 2 op de 3 (64%)

waren 18- tot 24-jarigen. Bijna allen waren ongehuwd en hadden de Belgische nationaliteit. Ruim 3 op de 4 (77%) woonden buiten de Vlaamse centrumsteden. De 18- tot 39-jarigen die bij ouder(s) wonen, vormen 91% van alle volwassenen die bij ouder(s) wonen (zie Bijlage 2).

2.3 NIET MEER BIJ OUDER(S) WONEN OP 1.1.2020

In de loop van 2019 veranderde de huishoudpositie van 614.000 volwassenen. Dat betrof 11,6% van de volwassenen. Voor 6,2% ging het om het verlaten van een huishoudpositie en het innemen van een nieuwe huishoudpositie. Voor 3,2% betrof het een wijziging binnen de kindpositie of binnen de partnerpositie. Voor 2,2% kwam de verandering doordat men niet meer tot de bevolking van het Vlaamse Gewest behoorde (door overlijden of verhuis) (zie Bijlage 3).

Meer specifiek inzake de kindposities veranderden in de loop van 2019 ruim 105.000 of 16,4% volwassenen hun kindpositie: 12% verliet de kindpositie (of het ouderlijke huis), 2,4% veranderde van kindpositie (binnen het ouderlijke huis) en 2% was op het einde van het jaar niet meer in het Vlaamse Gewest (door overlijden of verhuis) (zie Bijlage 3).

De volwassenen die in 2019 een andere kindpositie kregen in het ouderlijke huis komen kort aan bod in Bijlage 4. De volwassen kinderen die niet meer in het Vlaamse Gewest waren op 1.1.2020 worden buiten beschouwing gelaten. Een deel van hen verliet wellicht met hun ouder(s) het Vlaamse Gewest. Niet meer in het Vlaamse Gewest aanwezig zijn door overlijden speelt vooral bij de oudsten een rol.

VERLATEN VAN HET OUDERLIJKE HUIS IN 2019

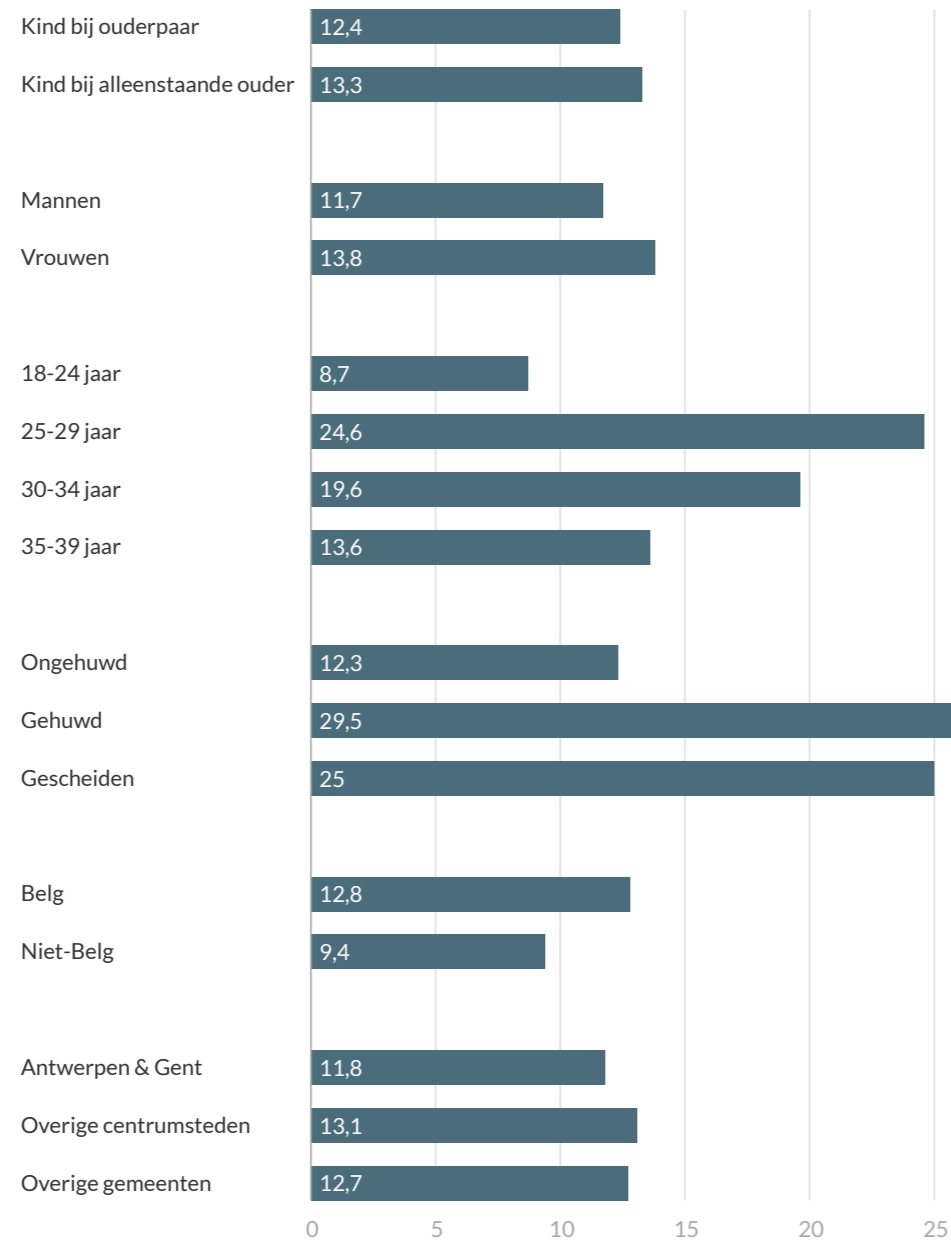
Van alle 18- tot 39-jarigen woonden er begin 2019 583.632 of 33% bij hun ouder(s), 25% bij een ouderpaar en 8% bij een alleenstaande ouder.

3.1 HOEVEEL EN WELKE 18- TOT 39-JARIGEN VERLATEN HET OUDERLIJKE HUIS?

Op basis van de beschikbare gegevens en gehanteerde typologie van huishoudposities kan worden geschat dat in het Vlaamse Gewest bijna 74.000 18- tot 39-jarigen in de loop van 2019 (officieel) het ouderlijke huis verlieten. Dat komt overeen met 12,6% van de 18- tot 39-jarigen die begin 2019 bij de ouder(s) woonden. Tot deze groep behoren ook 1.365 kinderen bij wie het verlaten van de kindpositie samenviel met het overlijden of het emigreren van de ouder(s).

Het percentage 18- tot 39-jarigen dat in 2019 het ouderlijke huis verliet, verschilt naargelang van hun kenmerken. Relatief gezien verlieten iets meer kinderen wonend bij een ouderpaar dan kinderen wonend bij een alleenstaande ouder het ouderlijke huis (figuur 1). Iets meer vrouwen dan mannen verlieten het ouderlijke huis. Vooral late twintigers, maar ook jonge dertigers, verlieten het ouderlijke huis. Meer dan de ongehuwden verlieten gehuwde en gescheiden personen die bij de ouder(s) woonden het ouderlijke huis. Niet-Belgen verlieten iets minder vaak het ouderlijke huis dan Belgen. Het percentage dat het ouderlijke huis verliet lag iets lager in Antwerpen en Gent dan in de andere steden en gemeenten.

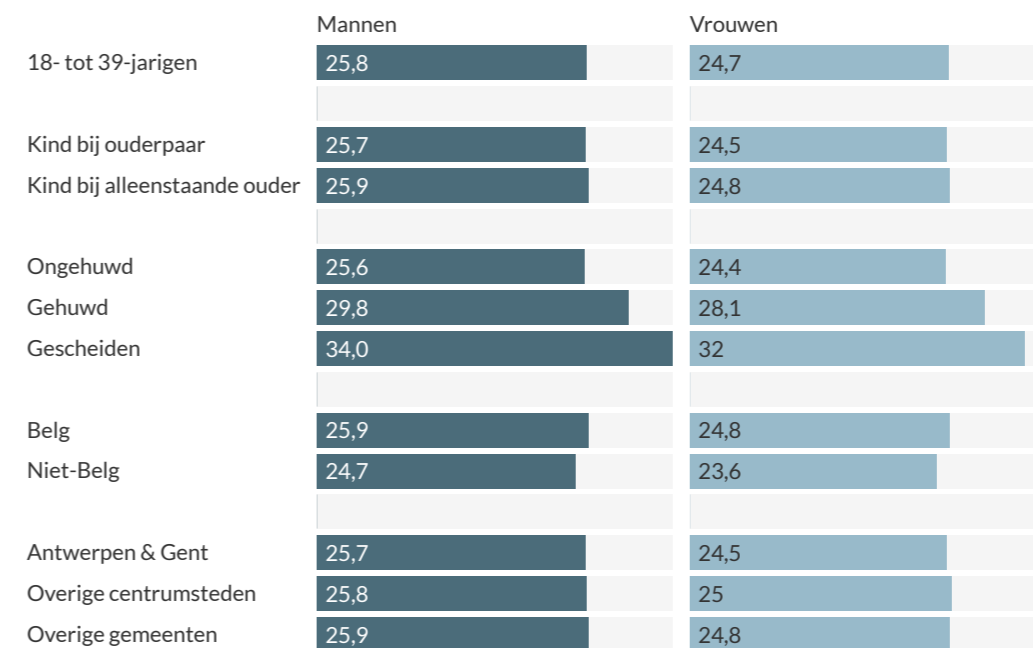
Figuur 1. Verlaten van het ouderlijke huis bij 18- tot 39-jarigen per kenmerk
Vlaams Gewest, 2019, in %

Noot: het percentage in de kleine groep verweduwden (n=41) die bij de ouder(s) woonden wordt niet vermeld.
Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

In 2019 waren vrouwen gemiddeld genomen 24,7 jaar en mannen 25,8 jaar bij het verlaten van het ouderlijke huis (figuur 2). In de literatuur wordt vaak nagegaan of de leeftijd bij het verlaten van het ouderlijke huis samenhangt met de aard van het gezin dat wordt verlaten (van den Berg e.a., 2018). In het Vlaamse Gewest verlieten de 18- tot 39-jarigen die bij een alleenstaande ouder woonden iets later het ouderlijke huis dan deze die bij een ouderpaar woonden. De alleenstaande ouders omvatten in deze studie zowel gescheiden als verweduwd ouders. De ouderparen omvatten zowel 2 eigen ouders als een ouder en zijn/haar partner. Hierdoor is het effect van de gezinssamenstelling op het tijdstip van het ouderlijke huis niet eenduidig. Ongehuwde mannen en vrouwen die het ouderlijke huis verlieten waren in 2019 gemiddeld genomen respectievelijk 25,6 jaar en 24,4 jaar. Wie gehuwd is of was (gescheiden), verliet het ouderlijke huis (voor een eerste of een volgende keer) op latere leeftijd dan de ongehuwden. Niet-Belgen verlieten ruim een jaar eerder het ouderlijke huis dan Belgen. De timing van het verlaten van het ouderlijke huis was vrij gelijkaardig naargelang de woonplaats van de betrokkenen.

Figuur 2. Leeftijd bij het verlaten van het ouderlijke huis bij 18- tot 39-jarigen naar kenmerk per geslacht
Vlaams Gewest, 2019, gemiddelde in jaren

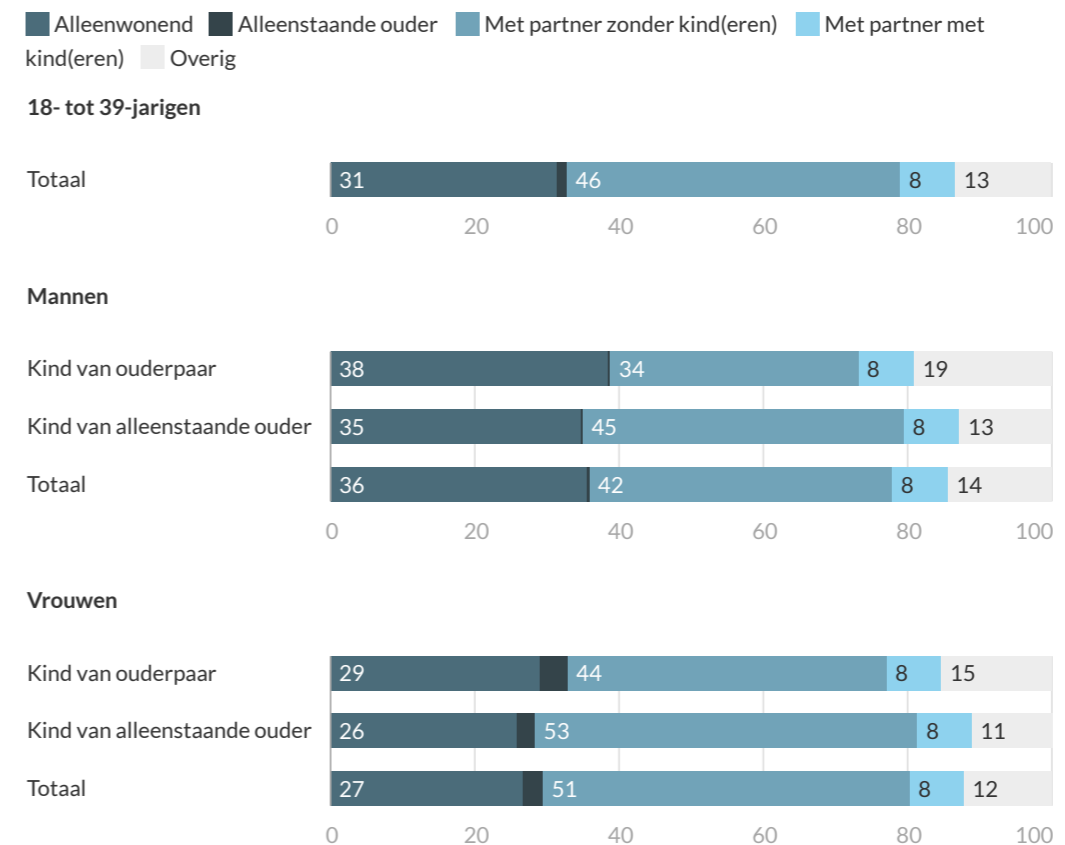
Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

3.2 HOE WONEN 18- TOT 39-JARIGEN NA HET VERLATEN VAN HET OUDERLIJKE HUIS?

Bij het verlaten van het ouderlijke huis zijn er tal van opties inzake nieuwe huishoudposities. In de figuren 3 tot 7 worden ze samengevat in 5 posities. In Bijlage 5 worden alle opties in detail weergegeven. In 2019 waren in het Vlaamse Gewest het gaan samenwonen met een partner zonder kinderen (46%) en het gaan alleenwonen (31%) de meest voorkomende nieuwe huishoudposities na het verlaten van het ouderlijke huis. Daarnaast kwam het ook voor dat men bij anderen (overig: bijvoorbeeld bij of met vrienden of familieleden) ging wonen (13%). Er ging 8% samenwonen met een partner én kind(eren) en er ging 1,5% als alleenstaande ouder wonen. Uitzonderlijk zal men reeds bij de ouder(s) hebben samengewoond met de partner. Het samenwonen met een kind onmiddellijk na het verlaten van het ouderlijke huis kan doordat men reeds een kind had toen men bij de ouder(s) woonde. Het kind kan ook kort na het verlaten van het ouderlijke huis zijn geboren of kan een kind van de partner zijn.

Mannen en vrouwen maakten in 2019 bij het verlaten van het ouderlijke huis iets andere keuzes (figuur 3). Vrouwen (58%) gingen bij het verlaten van het ouderlijke huis vaker dan mannen (50%) met een partner samenwonen. Mannen (36%) gingen vaker dan vrouwen (27%) alleenwonen. Kinderen van alleenstaande ouders gingen iets vaker samenwonen met een partner dan kinderen van ouderparen.

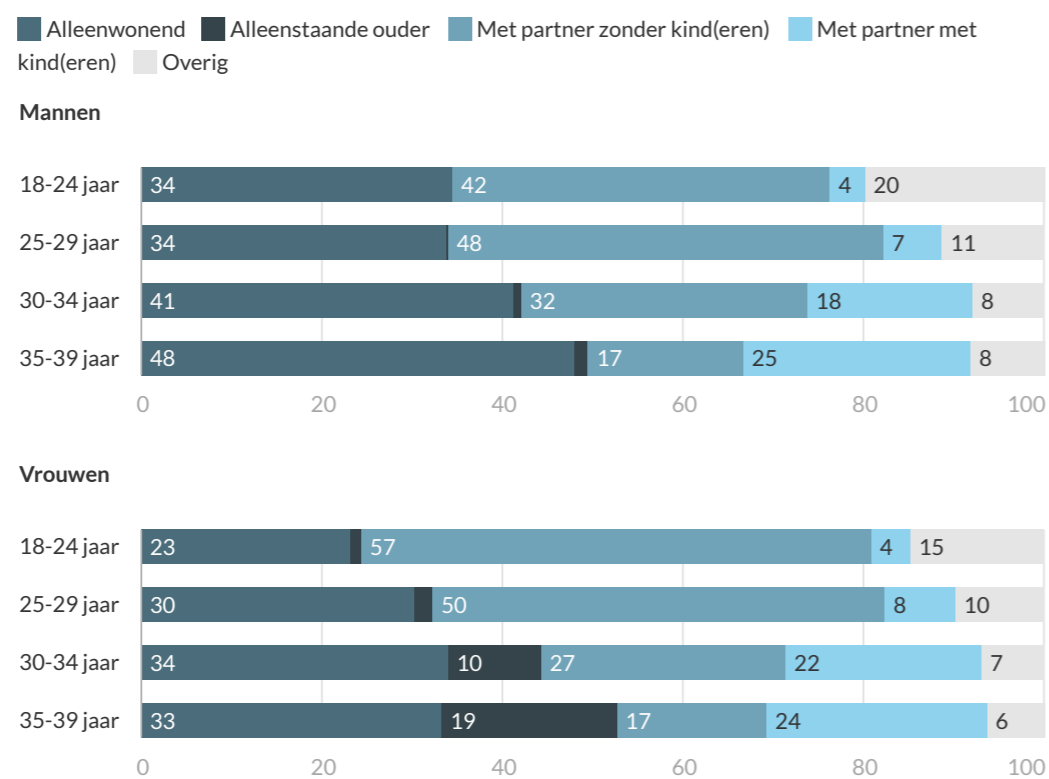
Figuur 3. Huishoudposities na het verlaten van het ouderlijke huis bij 18- tot 39-jarigen naar gezinstype per geslacht
Vlaams Gewest, 2019, in %

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De aard van de nieuwe huishoudpositie na het verlaten van het ouderlijke huis was ook uiteenlopend naargelang van andere kenmerken (figuur 4). De leeftijd bij het verlaten van het ouderlijke huis speelt hierin een grote rol. Hoe ouder men was bij het verlaten van het ouderlijke huis, hoe groter de kans dat men ging alleenwonen. De jongsten (18-24 jaar) gingen vaker dan de andere leeftijdsgroepen met of bij anderen wonen. Dertigers die het ouderlijke huis verlieten, gingen vaker binnen het jaar zowel met een partner en kind(eren) samenwonen (of kregen binnen het jaar een kind). Mogelijk woonden zij reeds bij de ouder(s) samen met een partner en kind(eren).

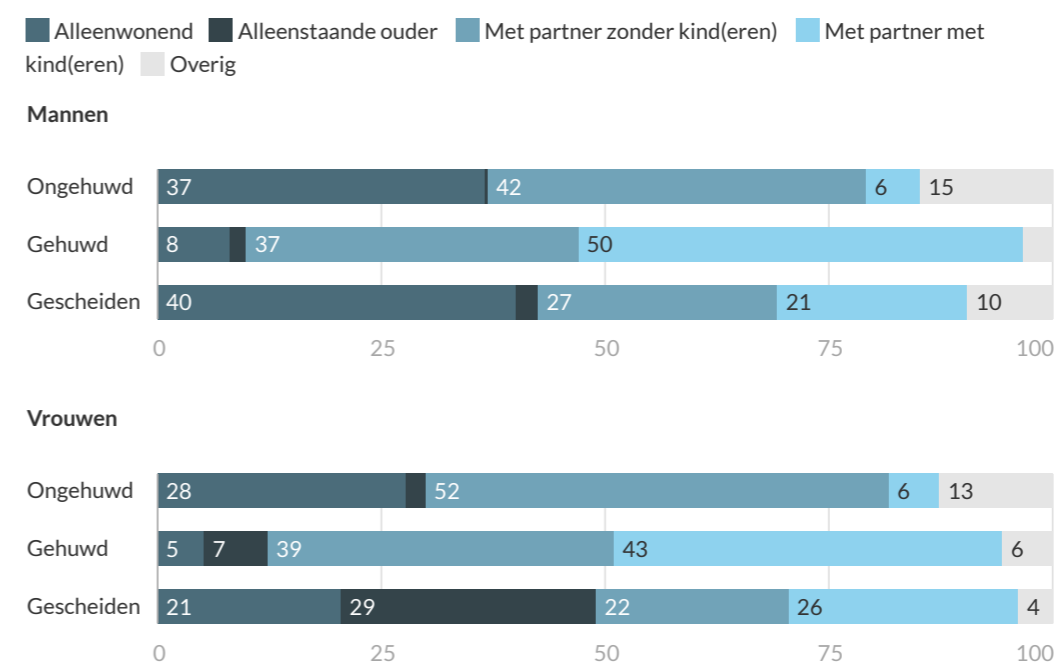
Figuur 4. Huishoudposities na het verlaten van het ouderlijke huis bij 18- tot 39-jarigen naar leeftijd per geslacht
Vlaams Gewest, 2019, in %

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De aard van de nieuwe huishoudpositie na het verlaten van het ouderlijke huis verschilde naargelang van de burgerlijke staat van de betrokkenen (figuur 5). Ongehuwden gingen vooral samenwonen met een partner zonder kind of gingen alleenwonen. Gehuwden gingen vaker samenwonen met partner én kind(eren). Voor gescheiden personen was de aard van de nieuwe huishoudposities meer divers.

Figuur 5. Huishoudposities na het verlaten van het ouderlijke huis bij 18- tot 39-jarigen naar burgerlijke staat per geslacht
Vlaams Gewest, 2019, in %

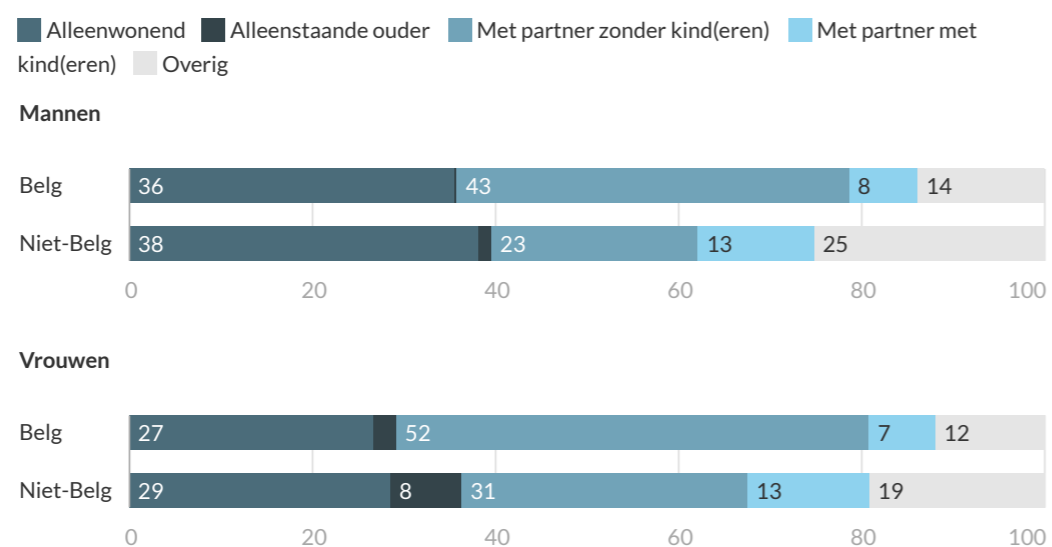
Noot: de keuze van de 5 verweduwden worden niet vermeld.

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De aard van de nieuwe huishoudpositie na het verlaten van het ouderlijke huis van Belgen en niet-Belgen was verschillend (figuur 6). Niet-Belgen hadden vaker één of meer kinderen op het moment van of kort na het verlaten van het ouderlijke huis. Niet-Belgen gingen ook vaker bij of met anderen wonen.

Figuur 6. Huishoudposities na het verlaten van het ouderlijke huis bij 18- tot 39-jarigen naar nationaliteit per geslacht

Vlaams Gewest, 2019, in %

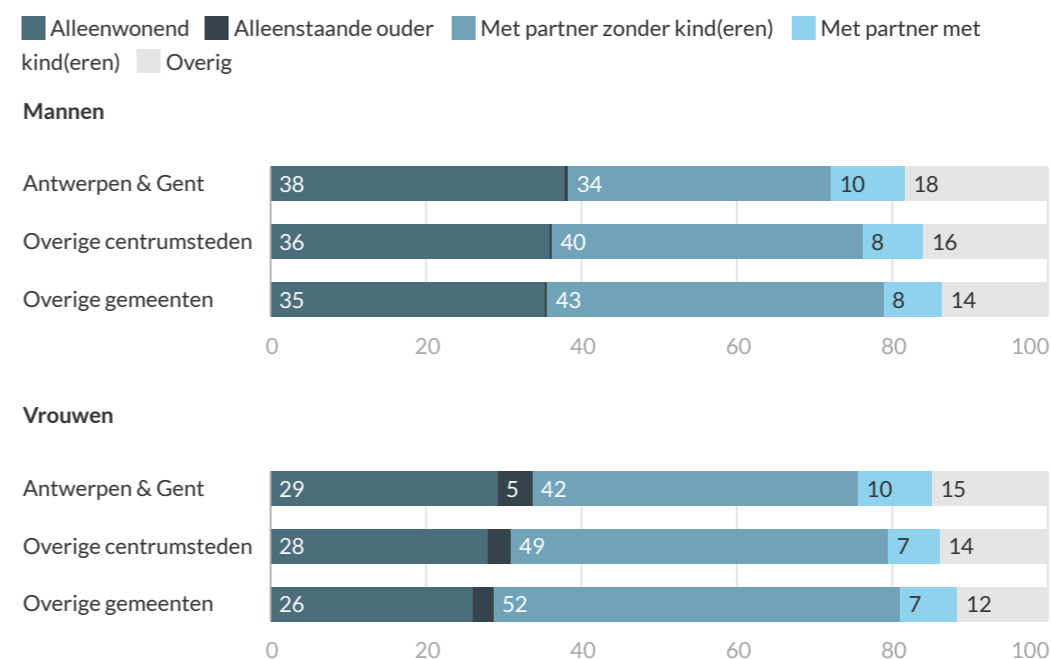

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De aard van de nieuwe huishoudposities na het uit huis gaan is vrij gelijkaardig naargelang van de woonplaats van de betrokkenen (figuur 7). In Antwerpen en Gent ging men iets vaker als alleenstaande ouder of met een partner én kind(eren) wonen. De grotere aanwezigheid van niet-Belgen in deze steden speelt hierin een rol.

Figuur 7. Huishoudposities na het verlaten van het ouderlijke huis bij 18- tot 39-jarigen naar woonplaats per geslacht

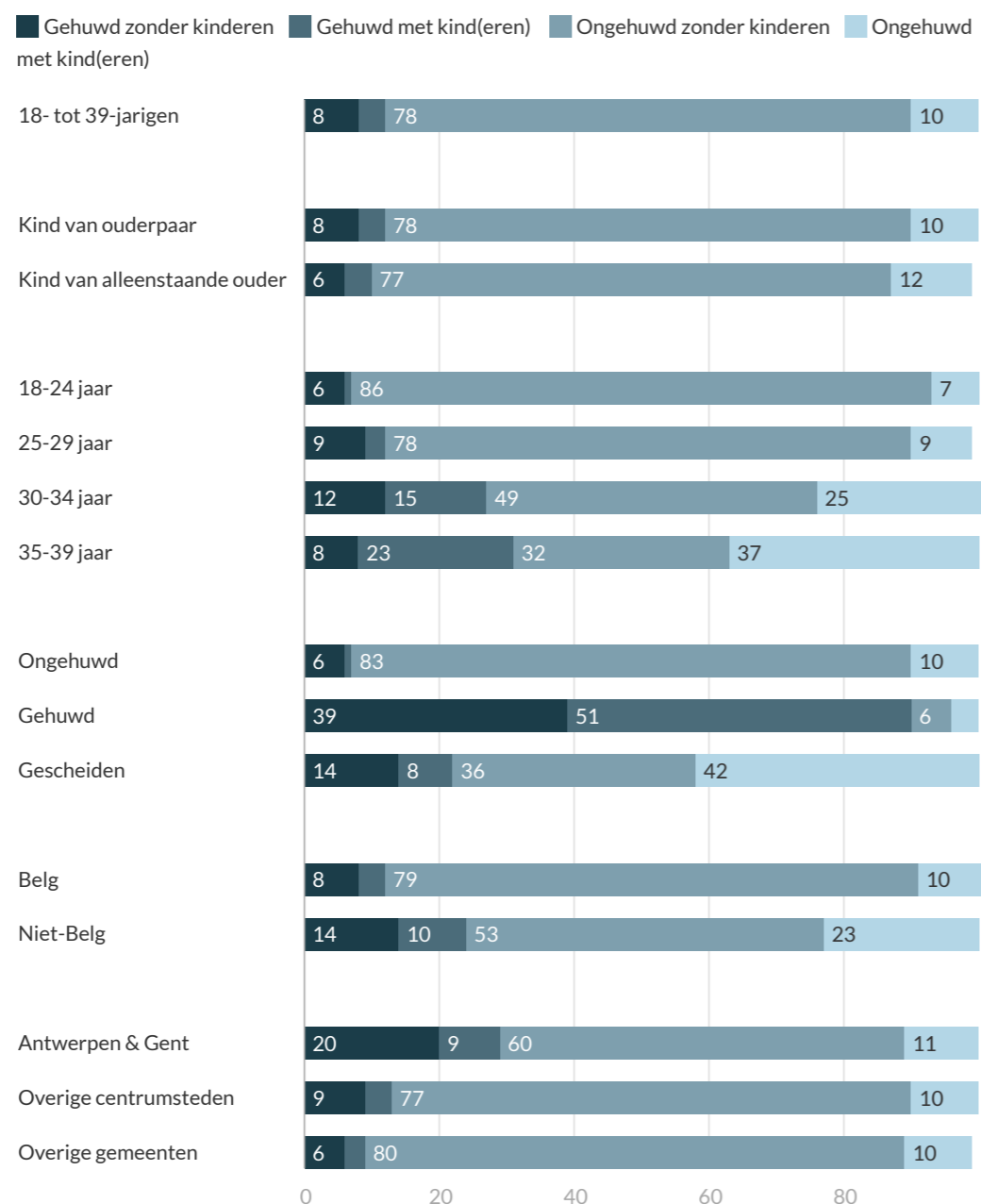
Vlaams Gewest, 2019, in %

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Figuur 8 brengt het gaan samenwonen met een partner bij het uit huis gaan van 18- tot 39-jarigen in 2019 scherper in beeld. De helft (54%) van de groep die het ouderlijke huis verliet ging samenwonen met een partner (een ongekend aantal woonde reeds bij de ouder(s) met de partner samen). Ruim 3 op de 4 (78%) van hen ging ongehuwd samenwonen met een partner zonder inwonende kinderen. De eerder uitzonderlijke keuze om meteen gehuwd te gaan samenwonen (6%) was iets groter bij kinderen van alleenstaande ouders, bij diegenen die op latere leeftijd het ouderlijk huis verlieten, bij reeds gehuwden, bij niet-Belgen en bij inwoners van Antwerpen en Gent. De eerder uitzonderlijke keuze om meteen (of reeds) met kinderen samen te wonen (8%) is iets groter bij dezelfde groepen. Enkel jongvolwassenen die vertrekken bij een ouderpaar hebben al vaker één of meer kinderen dan jongvolwassenen die bij een alleenstaande ouder vertrekken.

Figuur 8. Samenwonen met partner na het verlaten van het ouderlijke huis bij 18- tot 39-jarigen per kenmerk
Vlaams Gewest, 2019, in %

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

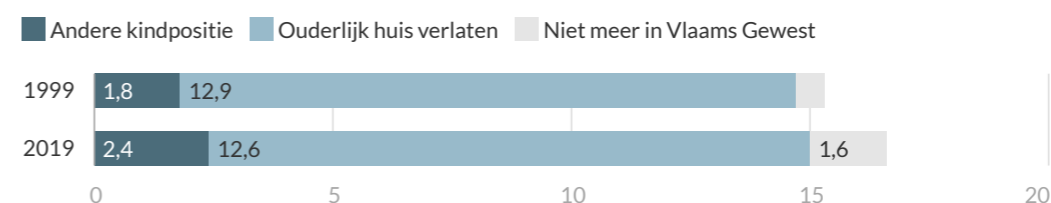
3.3 VERANDERINGEN TEGENOVER 1999

De veranderingen in de dynamiek van de relatie- en gezinsvorming in de voorbije decennia hebben een impact gehad op de gemiddelde leeftijd bij het verlaten van het ouderlijke huis (Corijn & Klijzing, 2001). Pasteels e.a. (2013) laten op basis van survey-gegevens zien hoe in het Vlaamse Gewest de leeftijd bij het verlaten van het ouderlijke huis daalde en het laagst was voor personen geboren in de jaren 1950 en hoe deze leeftijd nadien toenam voor personen geboren in de jaren 1960 en 1970.

Volgens de Rijksregistergegevens woonden er in 1999 567.000 18- tot 39-jarigen bij hun ouder(s) (31%). Zoals eerder gesteld is het percentage jongvolwassenen dat bij de ouder(s) woont de voorbije decennia amper gewijzigd. Wat wel sterk is gewijzigd, is het gezinstype van het ouderlijke huis. Wonen bij een alleenstaande ouder kwam bij deze leeftijdsgroep in 1999 minder voor (17%) dan in 2019 (24%).

Het percentage 18- tot 39-jarigen dat op jaarbasis het ouderlijke huis verlaat, lag in 1999 en 2019 telkens op 13% (figuur 9). In 1999 veranderden wel relatief gezien minder 18- tot 39-jarigen van kindpositie en verlieten er minder het Vlaamse Gewest.

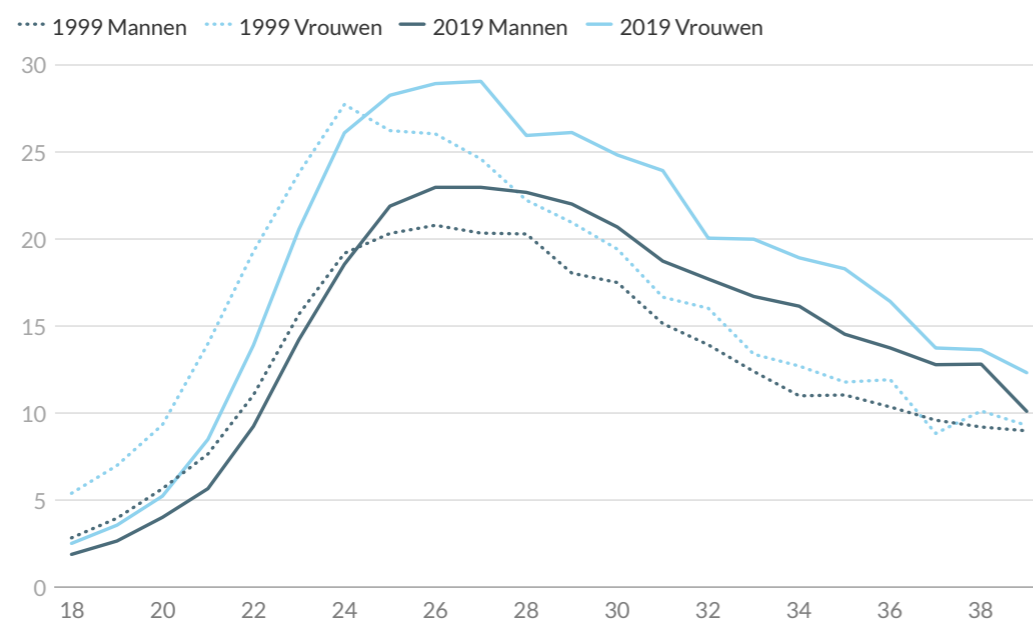
Figuur 9. Veranderen van kindpositie bij 18- tot 39-jarigen
Vlaams Gewest, 1999 en 2019, in %

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

In 1999 verlieten mannen van 18 tot 39 jaar 0,3 jaar eerder het ouderlijke huis dan in 2019, bij vrouwen ging het om 0,9 jaar eerder. Figuur 10 illustreert de verschuiving naar een latere leeftijd bij het verlaten van het ouderlijke huis tussen 1999 en 2019.

Figuur 10. Verlaten van het ouderlijke huis bij 18- tot 39-jarigen naar leeftijd per geslacht
Vlaams Gewest, 1999 en 2019, %

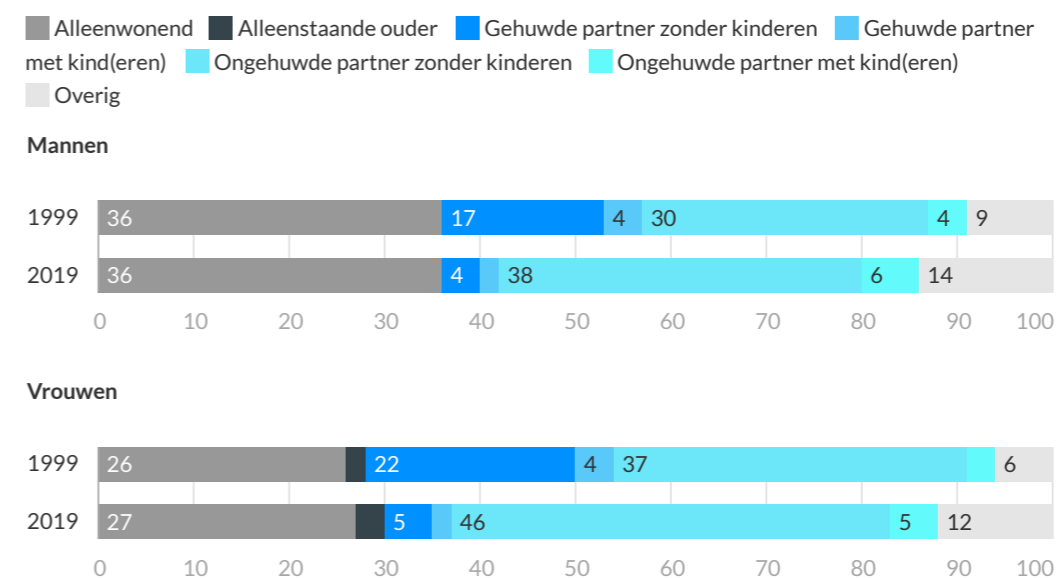

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De nieuwe huishoudposities na het verlaten van het ouderlijk huis zijn de voorbije 2 decennia sterk gewijzigd (figuur 11). Vooreerst ging men in 1999 iets vaker met een partner samenwonen: 60% in 1999 tegenover 52% in 2019. Bovendien ging men destijds vaker meteen gehuwd samenwonen (zonder of met inwonende kinderen) (23% ten opzichte van 6%) en veel minder vaak ongehuwd samenwonen met een partner (zonder of met inwonende kinderen) (37% ten opzichte van 47%). Het percentage dat kiest om bij of met anderen te gaan wonen na het verlaten van het ouderlijke huis is op 20 jaar tijd met 5 procentpunt toegenomen.

Figuur 11. Huishoudposities na het verlaten van het ouderlijke huis bij 18- tot 39-jarigen per geslacht

Vlaams Gewest, 1999 en 2019, in %

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

TERUGKEREN NAAR HET OUDERLIJKE HUIS IN 2019

Enkel de personen die begin 2019 niet bij hun ouder(s) woonden én van wie de ouder(s) nog in leven waren en in het Vlaamse Gewest woonden, konden in principe uit keuze of uit noodzaak in de loop van het jaar terugkeren naar het ouderlijke huis. Aangezien niet gekend is hoeveel 18- tot 39-jarigen nog ouder(s) in leven hebben die in het Vlaamse Gewest wonen, worden enkel aantallen gegeven en geen percentages.

In de loop van 2019 keerden in het Vlaamse Gewest ruim 13,500 18- tot 39-jarigen terug naar het ouderlijke huis. Iets meer mannen (7.108) dan vrouwen (6.460) deden dit. Het terugkeren naar het ouderlijke huis gebeurde vooral door alleenwonenden en door ongehuwd samenwonende partners zonder inwonende kinderen (figuur 12). Deze laatsten keerden wellicht terug naar hun ouder(s) naar aanleiding van een relatiebreuk.

Figuur 12. Huishoudpositie van waaruit 18- tot 39-jarigen terugkeren naar het ouderlijke huis per geslacht

Vlaams Gewest, 2019, aantal

	Mannen	Vrouwen
Alleenwonend	2.257	1.393
Gehuwde partner zonder kinderen	226	279
Gehuwde partner met kind(eren)	435	501
Ongehuwde partner zonder kinderen	1.747	1.986
Ongehuwde partner met kind(eren)	732	815
Alleenstaande ouder	64	318
Inwonende andere	650	581
Lid in overig huishoudtype	925	565
Bewoner collectief huishouden	72	22

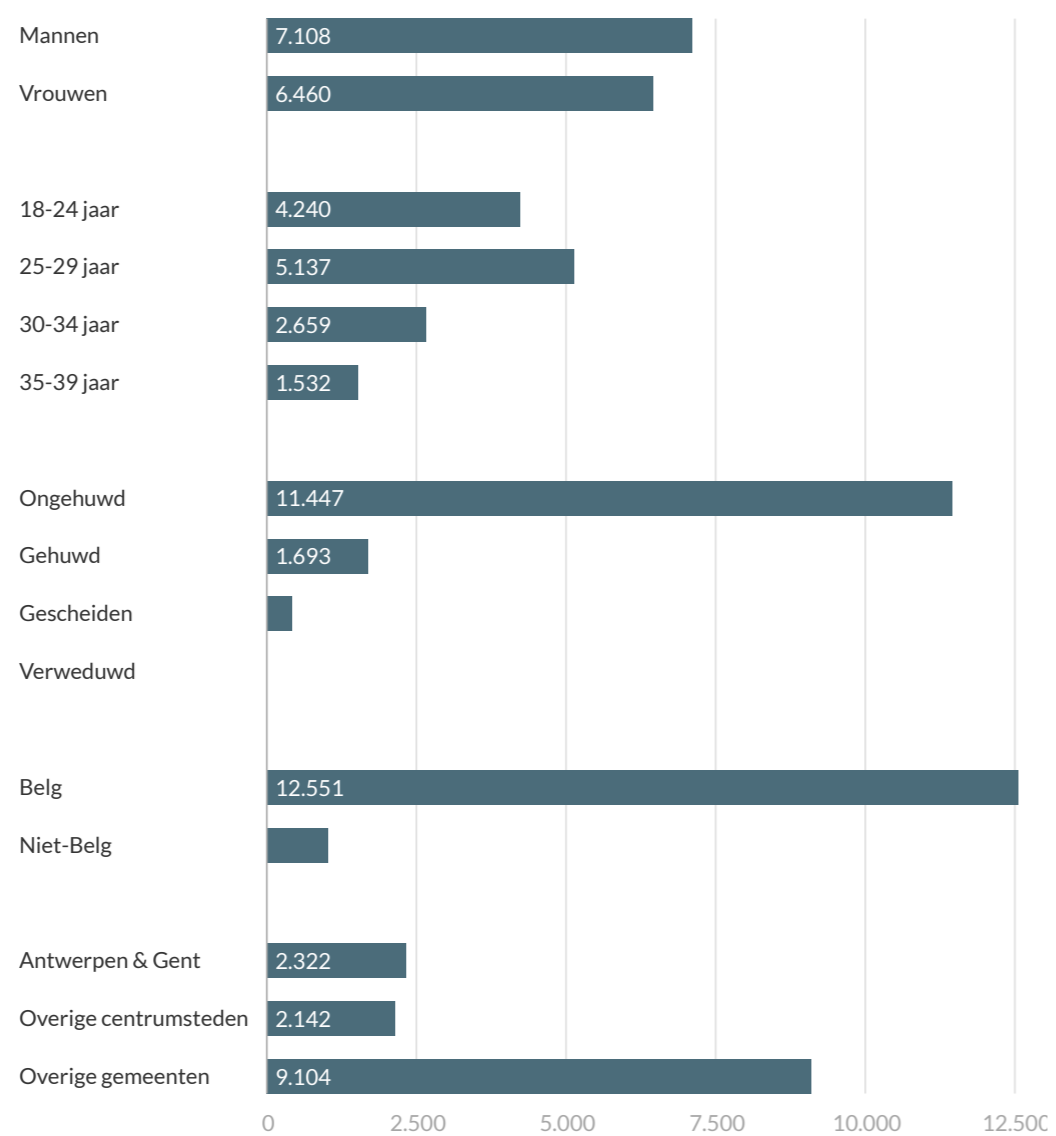
Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Er treden ook verschillen op naargelang andere kenmerken van de betrokkenen (figuur 13). Iets meer 25- tot 29-jarigen en hoofdzakelijk ongehuwden keerden in 2019 terug naar het ouderlijke huis. Vooral Belgen keerden terug naar hun ouder(s).

2 op de 3 volwassenen die in 2019 terug bij hun ouder(s) gingen wonen keerden terug naar een ouderpaar, 1 op de 3 ging terug naar een alleenstaande ouder.

In de loop van 1999 keerden bijna 11.000 18- tot 39-jarigen terug naar het ouderlijke huis. Het ging in dat jaar ook om iets meer mannen dan vrouwen. Ze waren destijds gemiddeld genomen respectievelijk 27,8 jaar en 26,1 jaar. Verder hadden ze analoge kenmerken als de groep die terugkeerde in 2019.

Figuur 13. Terugkeren naar het ouderlijke huis bij 18- tot 39-jarigen per kenmerk
Vlaams Gewest, 2019, aantal

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

BESLUIT

In het Vlaamse Gewest woonden er begin 2019 ruim 642.000 volwassenen of 12% van alle volwassenen bij hun ouder(s). 3 op de 4 van hen woonden bij 2 ouders en 1 op de 4 woonde bij 1 ouder. Iets meer volwassen mannen dan vrouwen woonden bij hun ouder(s). De groep volwassenen die in het ouderlijke huis woonde, bestond voor twee derde uit 18- tot 24-jarigen en de meesten (95%) waren ongehuwd.

Van alle 18- tot 39-jarigen woonden er begin 2019 583.632 of 33% bij hun ouder(s) (25% bij een ouderpaar en 8% bij een alleenstaande ouder). In dit rapport werd aan de hand van gegevens uit het Rijksregister geschat dat in 2019 van alle 18- tot 39-jarigen die bij de ouder(s) woonden er bijna 74.000 of 13% het ouderlijke huis verlieten. Het gaat om een schatting omdat de gegevens gebaseerd zijn op de officiële registratie van de wijziging van de positie in het huishouden. Er zijn ook jongvolwassenen die het ouderlijke huis verlaten zonder meteen hun officiële verblijfplaats te wijzigen. Of de betrokkene voor een eerste keer of voor een volgende keer het ouderlijk huis verliet kon niet in rekening worden gebracht. Bovendien was ook niet te achterhalen of men het huis van de eigen (biologische of adoptie-) ouders of van één ouder en een partner van die ouder verliet.

Iets meer vrouwen dan mannen van 18 tot 39 jaar verlieten in 2019 het ouderlijke huis. Vrouwen die dat jaar het ouderlijke huis verlieten waren gemiddeld genomen 24,7 jaar en mannen 25,8 jaar.

Van de personen tussen 18 en 39 jaar die in 2019 het ouderlijke huis verlieten, ging de helft van de betrokkenen samenwonen met een partner en ging een derde alleenwonen. Meteen gehuwd gaan samenwonen met de partner is uitzonderlijk geworden. Het aantal en het percentage 18- tot 39-jarigen dat bij de ouder(s) woont is de voorbije 2 decennia licht gestegen. Het percentage dat op jaarbasis het ouderlijke huis verlaat is nagenoeg gelijk gebleven. De leeftijd bij het verlaten van het ouderlijke huis is in geringe mate toegenomen. Meer dan voorheen gaat men bij het verlaten van het ouderlijke huis alleenwonen of met anderen samenwonen en dus minder met een partner samenwonen.

Er keerden in 2019 ook 13.500 18- tot 39-jarigen terug naar het ouderlijke huis. Vooral 25- tot 29-jarigen deden dit. In 1999 keerden bijna 11.000 jongvolwassenen terug naar de ouder(s).

LITERATUURLIJST

Audenaert, V. Jacobs, T. & Poulain, M. (2000). *Transities in de huishoudelijke situaties van ouderen*. Brussel: CBGS-Werkdocument, 10.

Corijn, M. (2017). *SVR-Verkenning 2017/1 - Gehuwd of ongehuwd samenwonen met een partner en/of kinderen. Trends, vooruitzichten en beleidsimplicaties in het Vlaamse Gewest*. Brussel: Studiedienst Vlaamse Regering.

Corijn, M. & Klijzing, E. (2001) (eds.). *Transitions to adulthood in Europe*. Cham: Springer, European Studies of Population.

Corijn, M. & Pickery, J. (2020a). *SV-rapport 2020/2 - Veranderen van huishoudpositie in het Vlaamse Gewest: samenwonend met partner*. Brussel: Statistiek Vlaanderen.

Corijn, M. & Pickery, J. (2020b). *SV-rapport 2020/3 - Veranderen van huishoudpositie in het Vlaamse Gewest: alleenwonend en alleenstaande ouder*. Brussel: Statistiek Vlaanderen.

Corijn, M. & Van Peer, C. (red.) (2013). *Gezinstransities in Vlaanderen*. Brussel: Studiedienst Vlaamse Regering.

Elder, G.H., Johnson, M.K., & Crosnoe, R. (2003). The emergence and development of life course theory. In: J.T. Mortimer & M.J. Shanahan (eds.). *Handbook of the life course*. New York: Kluwer Academic/Plenum, 3–19.

Lodewijckx, E. & Schockaert, I. (2016). *Woonsituatie van de moeder voor en na de geboorte*. Brussel: Studiedienst Vlaamse Regering, SVR-St@t, 16.

Lodewijckx, E. & Deboosere, P. (2008). *SVR-Technisch Rapport 2008/2 - LIPRO: een classificatie van huishoudens*. Brussel: Studiedienst Vlaamse Regering.

Lodewijckx, E. & Luyten, D. (2016). Samenhuizen van volwassen kinderen met hun ouder. Situering en evoluties. In: D. Luyten, K. Emmery & E. Mechels (red.), *Zoals het klokje thuis tikt. Samenhuizen van volwassen kinderen met hun ouder*. Antwerpen: Garant, 13-42.

Mortelmans, D. (ed.) (2020). *Divorce in Europe. New insights in trends, causes and consequences of relation break-ups*. Cham: Springer Open, European Studies of Population, 21.

Pasteels, I., & Mortelmans, D. (2011). Huwen en scheiden in de levensloop. In: D. Mortelmans, I. Pasteels, P. Bracke, K. Matthijs, J. Van Bavel & C. Van Peer (red.), *Scheiding in Vlaanderen*. Leuven: Acco, 65-84.

Pasteels, I. Lodewijckx, E., & Mortelmans, D. (2013). Gezinstransities in de levensloop van mannen en vrouwen. In: M. Corijn, & C. Van Peer (red.), *Gezinstransities in Vlaanderen*. Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering, 37-72.

van den Berg, L., Kalmijn, M. & Leopold, T. (2018). Family structure and early home leaving: a mediation analysis. In: *European Journal of Population*, 34, 873-900.

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Statistiek Vlaanderen
Havenlaan 88 bus 100, 1000 Brussel

Auteurs

Martine Corijn | martine.corijn@vlaanderen.be
Jan Pickery | jan.pickery@vlaanderen.be

Concept & grafische vormgeving

The Oval Office
Statistiek Vlaanderen

Depotnummer

D/2021/3241/043

Statistiek Vlaanderen
Havenlaan 88 bus 100
1000 Brussel
statistiekvlaanderen.be